

7. april

dan mednarodne zdravstvene organizacije

Leta 1948 je bila ustanovljena svetovna zdravstvena organizacija, katera pa ima namen, da združi vse narode sveta v borbo proti boleznim za okrepitev, ohranitev in za napredek zdravja vseh narodov. Član svetovne organizacije je med ostalimi 74 državami tudi Jugoslavija. Sedež organizacije je v Zenevi.



LJUBLJANSKI Glas

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OBMURSKA OKRAJE

Štev. 13 — Leto III.

Murska Sobota, 5. aprila 1951

Cena 3 din

Gasilec - čuvar ljudskega imetja

IZ SOBOŠKE GASILSKE SKUPŠČINE

Pred kratkim se je vršila v Soboti gasilska skupščina, katere se je udeležilo 149 delegatov vaških društev. Kljub slabemu vremenu so prišli in zvesto poslušali svoje voditelje, ki so jim poročali o delu gasilstva v mursko-soboškem okraju.

Gasilstvo mursko-soboškega okraja, ki je najmočnejša množična organizacija v Prekmurju, je številčno tudi najmočnejša gasilska organizacija v vsej Sloveniji. Šteje okrog 3000 gasilcev — med njimi 150 žena, ki so vključeni v 119 gasilskih čet. Zene-gasilke delajo v dvajsetih oddelkih, tudi pionirske oddelke pa imajo gasilci v Martjanjih in Tešanovcih.

V preteklem letu so gasilci sodelovali pri 58 požarih, kjer so preprečili za 11.725.000 dinarjev materialne škode. Štirje gasilci so se pri upravljanju svojih dolžnosti ponesrečili, poleg petih nečlanov. Trije izmed njih so žrtvovali svoja življenja na pogoriščih, kjer so reševali ljudsko imetje. Tem tovarišem so se gasilci dostojno poklonili.

Veliko skrb so lani gasilci polagali predvsem izpolnjevanju svojega strokovnega znanja. Gasilske čete so izvedle 1055 vaj z orodjem z okrog 18.000 člani in 986 redovnih v., kjer je sodelovalo prav toliko članov in članic. Priredili so tudi 495 strokovnih predavanj, katerih se je udeležilo preko 7500 gasilcev.

Gasilci niso mdrovali, ko je šlo za frontne akcije. S sodelovanjem so prispevali na pomoč. Tako je pri spomladanskih gozdnih delih sodelovalo 809 gasilcev, v II. ljudsko posojilo pa so vplačali preko dva milijona dinarjev. Pri volitvah so bili gasilci med ranimi volivci. Svojo volilno dolžnost so vsikdar opravili v zgodnjih jutranjih urah. Tudi nekaj kulturnih prireditev znajo naštet. Lahko bi jih bilo še več, če bi ponekod odpravili razne slabosti, ki je kalila sožitno delo gasilcev s kulturno-umetniškimi društvi. Preveč gasilskih prireditev je bilo zabavnega značaja, premalo pa z dobrimi programi.

Gasilci so pomagali tudi pri raznih javnih delih, in sicer pri gradnji gasilskih in zadržnih domov, v Tednu cest in pri popravilu krajevnih mostov. Skupno so opravili preko 42.000 prostovoljnih ur v vrednosti 700.000 dinarjev. V OF in ostale množične organizacije je vključenih 80% gasilcev.

Zdaj pa še par besed o skupnih ob-

Ljutomerski opekarji so že tretjič prejeli prehodno zastavico

Blizu 400 delavcev Ljutomerskih opekarjev se je lani krepko potegovalo za predčasno izvršitev letnega plana. Njihova borba ni bila zastojna. Že nekaj dni pred dnem Republike so sporočili, da so z objubo na čistem. Tokrat so vložili zadnje komade surove opeke v peč, ki so poslednjikrat zagorele za lanski plan.

Ljutomerski opekarji so lani izdelali preko 1.300.000 opeke več, kot pa jim je naložil letni proizvodni načrt. Znižali so neupravičene izostanke na 0,6 odstotkov, izboljšali pa so tudi kakovost svojih izdelkov. Lani ni prejelo podjetje nobene pritožbe od podjetij, ki so gradila z njihovo opeko. Proizvodne uspehe so dosegli z dobro organizacijo dela in postopno mehanizacijo vseh štirih obratov. V podjetju dela 339 udeležencev.

Kolektiv si je že tretjič priboril prehodno zastavico VLRS, katero si bo obdržal v trajno last. Še pred začetkom delovne sezone pa si bodo delavci razdelili dobljeno nagrado 80 tisoč. D-ca

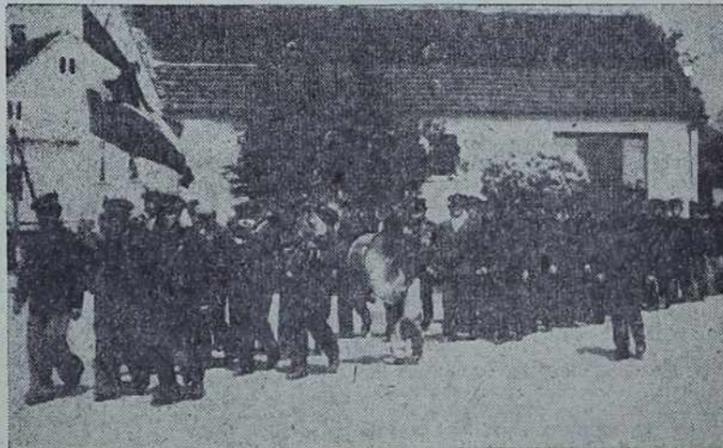
Delavsko gimnazijo v Ljutomeru obiskuje premalo delavcev

V januarju letošnjega leta je pričel pouk na delavski gimnaziji v Ljutomeru, ki je bila ustanovljena na pobudo političnih organizacij. I. razred obiskuje preko 25 ljudi, predvsem uslužbencev okrajnega ljudskega odbora in notranje uprave. Tečajniki so zadovoljni z domačimi predavatelji iz redne gimnazije, ki jim posredujejo mnogo koristnega znanja za bodoče življenje.

Med vpisniki je vse premalo delavcev in nameščencev ljutomerskih in bližnjih podjetij, katerim je delavska gimnazija pravzaprav namenjena. Po dosedanjih udeležbi (med obiskovalci ni nobenega delavca iz produkcije) je sklepiti, da se delavski sveti, predvsem pa sindikalne organizacije ne zanimajo za vzgojo svojih članov. Upravljanje podjetij po delovnih kolektivih zahteva mnogo razgledanih ljudi, ki bodo znali voditi gospodarstvo v podjetju. Zato naj v bodoče sindikalne podružnice spremenijo svoj odnos do vzgojnega dela med članstvom. Obisk gimnazijskega pouka je potreben predvsem onim delavcem, ki so prevedeni v višje strokovne nazive.

veznostih. Pogovor, ki se je sukal okoli letošnjega dela — je privedel delegate do sklepnih zaključkov. Tako bodo poskrbeli za povezovalno gasilske sanitetne službe s KO, RK in PAZ, ki dobivata

Ze v prihodnih mesecih se bodo pripravili na gasilski dan, kjer jih čakajo nastopi v tekmovalstvu in na ljudskem odru. Pomagali bodo pri gradnji soboškega gasilskega doma, tekmovalje v



Gasilci mursko-soboškega okraja so pomagali, kjer so le mogli. Preko 800 gasilcev se je udeležilo spomladanskih del v gozdnih brigadah.

v današnjem mednarodnem položaju poseben pomen. Ne bodo pozabili na strokovno izobrazbo gasilskega članstva, kateremu je namenjeno več strokovnih tečajev. Razgledani gasilci bodo povabljeni v dežetarske tečaje. Veliko važnost so posvetili povezavi z množičnimi organizacijami. Gledali bodo, da bo vsak gasilec dober član Fronte.

počastitev 10 obletnice OF pa bodo gasilci do kraja izvedli.

Sekretar republiške Gasilske zveze je izročil pohvalne diplome 15 najzaslužnejšim gasilcem, ki so po novih predpisih postali gasilski častniki. Na koncu svojega zborovanja so delegati poslali pozdravni resoluciji CK KPS in GZ LRS v Ljubljano.

V Babincih se žene zanimajo za gasilstvo

Po občnem zboru gasilskega društva v Noršincih se, je upravni odbor resno lotil dela. Posebno se je dvignila disciplina pri gasilski četi v Babincih, katera je še lani zaostajala za noršinsko. V četi so ustanovili žensko mladinsko skupino z enajstimi člani. V Noršincih pa obstoja ženska ekipa od lanskega leta. Obe skupini sta pri delu marljivi in sta upravičili pričakovanja.

Noršinci so sklenili, da si preuredijo vojaški avtomobil, ki je ležal med starim železjem. Poveljnik Stih Franjo je preskrbel za kredit, pomagali pa so jim delavci Avto-prometa iz Ljutomera, ki so pri nadurnem delu popravili stari kamion in ga preuredili v gasilskega.

Ceta v Noršincih je izvedla tečaj za izprašane gasilce, ki so tudi uspešno opravili izpite. Kasneje pa se je to zgodilo v Babincih. Tam je vodil tečaj Nemec Martin, ki je obiskal 10-dnevni dežetarski tečaj v Ljutomeru. Kaj so pa Noršinci mislili, da niso poslali na tečaj svojega zastopnika? Naj nikar ne

mislijo, da jim izvežbani desetarji niso potrebni. Pri strokovni vzgoji so letos Babinci boljše. Njihov človek Dobranjščak Franc jim bo lahko pomagal, ko se vrne iz častniške šole. Vsi gasilci pričakujejo, da jih bo Dobranjščak dobro vodil kot bodoči sektorski poveljnik. Babinci so letos opravili 160 prostovoljnih ur pri popravilu pešpoti proti Ljutomeru.

Upravni odbor društva se redno sestaja. Vsi odborniki se sed redno udeležujejo, izjema je le pri noršinskem poveljniku Stihu. Po letošnjem občnem zboru so imeli tri odbore seje, ki se jih Stih ni udeležil. Na tretjo sejo je prišel z dveurno zamudo. Na srečo je bila seja vsikdar sklepna, dasiravno ni bilo Stiha. Na četrto redno sejo so ga dvakrat povabili. Ni prišel mednje. Člani ga nič kaj lepo ne gledajo. Ni čuda! Kot sektorski poveljnik naj bi jim bil za zgled v celotnem gasilskem delu. Tudi upravni odbor društva pričakuje, da se bo že enkrat poboljšal. kos.

Zbudili so se križevski gasilci

V lanskem letu se križevski gasilci niso mogli pohvaliti z večjimi uspehi. Njihovo društvo ima kar tri gasilske čete. Na lanskih sektorskih tekmah sta se pokazali le dve. Pri njunih članih smo videli, da so dokaj izurjeni gasilci, toda od njih smo pričakovali več. Pa društveni sestanki, kako so bili slabo obiskani. Ponavadi je prišlo le par članov, čeprav je vedrilo v društvu 68 gasilcev.

Na letošnjem zboru so se zbrali v gostilni KLO, kjer so volili nov društveni odbor. Posebna soba je bila premajhna. Njihov okrajni poveljnik tov. Blagovič se je kar začudil, ko je zagledal pred seboj množico križevskih gasilcev. Zdelo se mu je nenavadno, da je prišlo toliko ljudi. Zadovoljen jim je povedal par bodrih besedi. Zdaj pa volitve! Za predsednika so izbrali tov. Kranerja, za poveljnika pa Skuhala Mirka. V odboru so odkazali mesto najzaslužnejšim gasilcem, za katere vedo, da jih bodo pošteno vodili.

Po zboru pa na delo. Niso zaspali, kot je to ponavadi pri novozvoljenih vodstvih. Mladino so povabili v svoje čete. Rada se jim je odzvala in jim povečala število gasilskega članstva. Danes lahko dajo raport: »V društvu imamo 114 aktivnih in zaslužnih članov.« »Mar, je to dovolj?« Tako se sprašujejo člani upravnega odbora, ki z uspehom se niso zadovoljni. Več žena si želijo, da bi postale njihove dobre tovarišice.

Med prvimi v okraju so Križevčani poravnali društveno članarino in jo nazakali okrajni Zvezi. Ogenj ni mogoče dobro gasiti, če je gasilec nezurjen človek. To Križevčani dobro vedo. Na dežetarski tečaj v Ljutomeru so poslali kar pet tovarišev, ki so se vrnili v društvo z dobrimi učnimi uspehi, a kar je najvažnejše: prišli so s koristnim

znanjem, ki ga bodo posredovali svojim članom. Skuhala Mirko in Stric Mirko sta postala odličnjaka. Sedaj presajajo znanje v prakso, ko na četnih tečajih pripravljajo člane, da bodo v doglednem času dobili pričakovani naziv »izprašani gasilec«. Poveljnik Topolnik nam je zagotovil, da se Križevčani ne bodo zlahka dali sosednjim četam.

Kmečkim gasilcem se je pridružila industrijska gasilska četa iz borečke opekarne, ki je prinesla v društvo novo življenje in dobro tovarišstvo. Društvo iz dneva v dan napreduje in pomaga IZUD, kjer se gasilci vzgajajo na ljudskem odru. Tudi sodelovanje z drugimi množičnimi organizacijami so zapisali v svoje delovne obveznosti. Letos postajajo resen tekmeč ostalim društvom ljutomerskega okraja, ki se bodo spomladni znašla na sektorskih tekmovaljih. Križevsko društvo bo usposobilo moško, žensko in mladinsko skupino, ki se bodo pomerile z drugimi enotami za časten naziv »sektorskega gasilskega prvaka«.

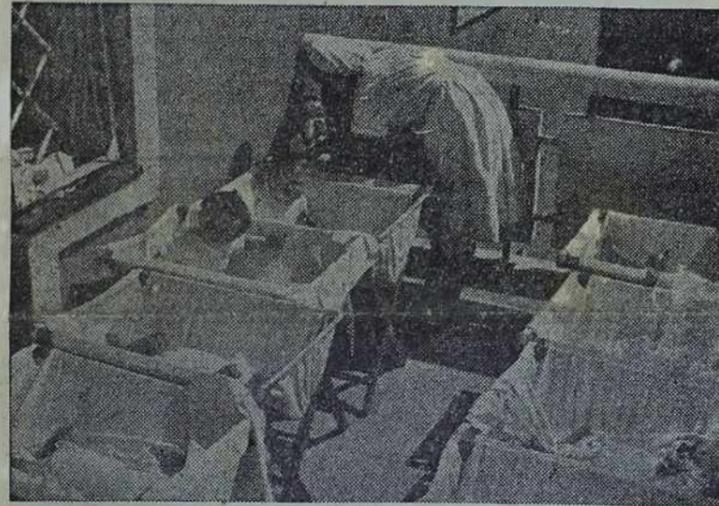
VSEM NAROČNIKOM!

Naročnike, ki še niso poravnali naročnino za leto 1951 opozarjamo, da to nemudoma store! Na položnico (ki se dobi na vsaki pošti) naj se vpiše naša nova bančna številka 641-903-322. — Naročnina za vse leto znaša 130 din.

UPRAVA



Letos 7. aprila bo proslavilo mednarodni dan zdravstva vse ljudstvo sveta z geslom: »Zdravje našim otrokom in otrokom vsega sveta!« Razumljivo je, da se bo pri tej proslavi posvetila največja pozornost zdravstvenemu varstvu matere in otroka.



Na dan zdravstva se bodo vršila o tem razna predavanja po vaseh, šolah in ustanovah. Se posebna pozornost pa se polaga negi, prehrani in vzgoji malega otroka. Vršile se bodo tudi razne akcije v korist zdravja prebivalstva kot n. pr.: čiščena po mestu in vasi, boljšakakovost hrane itd. Delo bo sodelovalo predvsem na zdravstvenih delavcih, posebno na zdravstvenih delavcih po posvetovalnicah za matere in otroka, nato na AFŽ, OF, RK, sindikatih in šolah.

Āpaški frontovci so obračunali z ljudskim sovražnikom ...

Na dan volitev v Ljudsko skupščino so doživeli Āpaški frontovci pomemben dogodek. Gospodinja Karasova si je tokrat potegnila krinko iz obraza. Frontovci so jo dokončno spoznali, da je sovravnica pridobitev naše narodne osvobodilne borbe. Zdaj pa k stvari!

Tistega jutra je Karasova prignala kozo na volišče in jo na poziv volilne komisije ni hotela odstraniti. Pred vrati volišča se je norčevala in govorila, da bodo tokrat volile koze ...

Karasova družina je dobila v Āpačah zemljo, dodeljeno od komisije za agrarno reformo. Hišni gospodar Janez Karas je bil v službi na KLO v Āpačah, kjer je samovoljno popravil že sprejete predpise obveznih oddaj na škodo malih ljudi. Zaradi samovolje so ga volivci »odpihali« iz službe ...

Ni mu bilo dovolj! Na čelu svoje družine je vsakokrat demonstrativno volil v »črno« skrinjico, kar je storila tudi ostala družina ...

Karasova družina je gnusno osramotila 18. marec, praznik vsega slovenskega ljudstva, ki je tega dne dalo sodbo o svoji oblasti. Ljudstvo iz Āpač ni moglo preboleti sramote, ki jo je povzročila ničvedna Karasova družina.

Takoj po incidentu so se zbrali Āpaški frontovci, ki so rekli svoje besede: »Vzemimo jim zemljo, ker niso vredni, da bi jo v Āpačah tepali.« Njihova volja je zmaga 27. marca, ko so naložili družino z inventarjem na zadržni traktor in jo izgnali iz Āpač. Ta ljudska volja je bila zapisana na velikem transparentu, ki so ga pritrčili na traktor: »Ljudstvo samo obračuna s svojimi sovražniki.«

V nedeljo, dne 8. aprila 1951

prvenstvena mladinska nogometna tekma

»ŽELEZNIČAR« : »MURA« (Maribor)

Tako je Karasom za vedno preključeno, da bi še naprej izkoriščali gostoljubnost oblasti, ki so jo vedno sovražili in grdili. Āpačani pa se ne strinjajo s tov. Dr. Slavkom Jancem, odvjetnikom iz Ljutomera. Kot advokat se ni samo zavzel za ljudske sovražnike, marveč je vložil protest proti odvzemu zemlje in je v svoji vlogi, naslovljeni na ministrstvo za kmetijstvo imenoval Karasa kot stever slovanstva na severni meji. Frontovci ga vprašajo: »Ali imajo zadnji dogodki kaj skupnega s slovanstvom?«. Oni razumejo pod tem pojmom povsem nekaj drugega. Po »njihovem« je vsak pošten državljan drugače izvršil svojo volilno dolžnost, kot pa so storili njegovi varovanci.

V soboto zvečer

t. j. pojutrišnjem ob 20. uri priredi RADIO MARIBOR v Murski Soboti koncert instrumentalne in vokalne glasbe, na katerem bodo sodelovali: mali radijski orkester pod vodstvom Danila Kranjca, ki bo izvajal lahko orkestralno in zabavno glasbo; pester spored slovenskih narodnih pa bodo izvajali: Planinski oktet, tercet »Tri Polonce« in baritonist mariborske opere, Vlado Dolničar. S harmoniko bo spremljal tercet in solista Vinko Drčar, za napovedovanje pa bo skrbel član SNG v Mariboru, Hugo Florjančič.

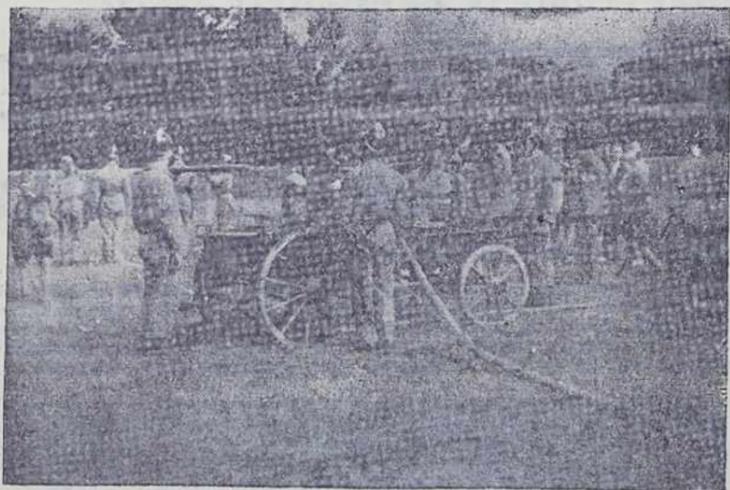
Koncert bo v telovadnici nove gimnazije.

Sobočani se tega koncerta veselimo in izražamo upanje, da nas bodo radijski gostje s svojim izvajanjem zadovoljili, obenem pa bomo ob tej priložnosti tudi spoznali ljudi, ki jih v oddajah slovenskega radia vedno z veseljem poslušamo.

Kdo se lahko meri z motovskimi gasilci?

Gasilcev na Moti po številu ni mnogo. So pa ti toliko bolj žilavi v vsakodnevnom delu. Ze nekdaš po njihovi predniki in očetje veljali za dobre gasilce. Pokojni Rajh je ustanovil prvo gasilsko četo. To je bilo nekako pred šestdesetimi leti, ko se je v obmurskih

cvenski zadrudni dom, kjer si na odru utrjujejo mišice in telo. Dobri telovadci morajo biti tudi gibčni gasilci, sposobni, da vsak čas stopijo v akcijo proti požaru... Pa ob večjih zborovanjih in prireditvah? Zberejo se skupaj pred gasilskim domom in jo v



Motovški gasilci se pridno vadijo

vaseh prebujalo gasilstvo. V bivši Jugoslaviji se je njihova četa marsikje odrezala in odnesla prva tekmovalna mesta. O preteklih uspehih govorijo pohvale in diplome, ki krasijo stene njihovega gasilskega doma. Mučna okupacija je povzročila »gasilsko« zatišje. Motovčani se niso udinjali okupatorjevim komisarjem, ki so vodili takratno gasilstvo. Njihova ročna brigada je čakala mladih rok, ki so šele lani prav v živo zagrabile...

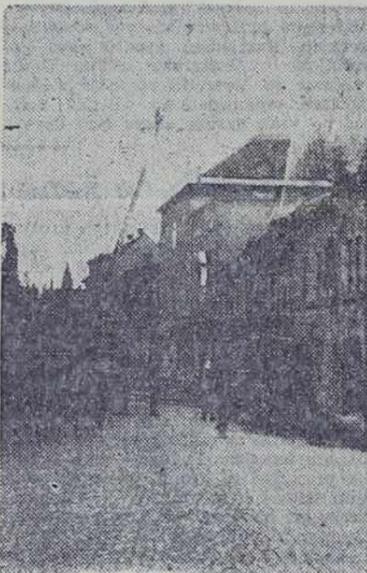
Ze lani smo videli na sektorskem in okrajnem tekmovanju motovške gasilce, ki so znali urno uporabljati gasilsko orodje. To je pravzaprav za gasilca najvažnejše! Obvladati gasilsko tehniko, spoznati vzroke požarov in ob »napadu« kar najprej stopiti v akcijo — to so najglavnejše in nič lahke naloge dobrega gasilca ali čete. V tem vidijo naši ljudje gasilsko sposobnost. Motovčani vedo, da brez teorije ni dobre prakse. Redno prihajajo na vežbe, kjer se vzgajajo v dobre gasilce. Ustavljajo se pri vsakem gibu in ga tudi teoretično objasnijo in opišejo. Združili so teorijo s prakso, kar jim je doslej prineslo nepričakovane uspehe. Zbirajo se fantje in dekleta, povečini mladi ljudje, ki so v lanskem letu prvič pokazali svojo gasilsko sposobnost. Najsi gre za 14-člansko moško skupino ali pa skupino 13 gasilk; pri obeh ne manjka dobre volje in pripravljenosti, ki je lastna ljudskemu gasilcu.

V to mlado gasilsko družino prodira napredna miselnost, ki jo giblje naprej k novim oblikam gasilskega dela. Na njihovih organizacijskih sestankih je možno slišati besede o notranjem in zunanem položaju, ki jih posebno zanima. Nočejo ostati v starih mejah »gasilstva«, ki je bilo nekdaš le privesek vaških bogatcev. Hoditi po starem »kopitu« pomeni toliko, kot zastajati za množicami. No, tega pa motovški gasilci niso vredni. S prebiranjem »Gasilca« in rednimi političnimi pregledi dobajajo živahno politično življenje v naši domovini. Pred kratkim so pričeli s kulturnoprosvetnim delom. Vadijo veseloigro v treh dejanjih »Tisoč vozlov«. To je šele začetek, iz katerega si obetajo mnogo mlakavega nadaljevanja.

Gasilci so najbolj močna organizacija na vasi, ki pomaga tudi ostalim množičnim organizacijam. Tega sodelovanja na Moti ne manjka. Gasilci so pomagali pri oživitvi mladinske organizacije, vsi pa kot člani Fronte tekmujejo v čast 10. obletnice OF. Posebno dobro vedo za Rdeči križ, ki so mu zvesti pomočniki, kakor tudi za organizacijo PLZ. Med igralci »Revčka Andrejčka« je večina gasilcev, ki se znajo zasukati na ljudskem odru. Tudi dobri telovadci so. Skoraj vsi moški zahajajo v

»stroju« mahnejo na zborna mesta. Pravijo, da so to obnem pešadijske vaje. Gotovo pa so jih vesele frontne organizacije, ki vidijo v njih svoje pridne pomočnike...

Rekli smo že, da tekmujejo. Najlaže bomo v par številkah prikazali, kaj pravzaprav delajo in v čem tekmujejo. Prvo bi lahko povedali, da so imeli v letošnjem letu 13 šolskih in 2 mokri vaji za člane in eno vajo na orodju za mladinke. Izven organizacije so opravili 500 prostovoljnih udarniških ur. Skupaj s frontno organizacijo so dva dni popravljali cesto proti murskemu brodu, ki je sedaj sposobna za promet. Ustavili so se tudi ob skromni ročni brigadni, ki so jo do zadnjega delčka očistili in pripravili za spomladansko sezono. Pri tem delu so zapisali preko 100 delovnih ur.



Gasilske vaje v Mariboru

Po pravici včasih malo potarnajo, češ, da se nanje le malokdo spomni. Največkrat hvalijo le Cvenčane za ta ali oni uspeh, pozabljajo pa na vaščane Mote, ki so k tem uspehom največ pripomogli. Tako je pri telovadnem društvu IZUD in pri vsem vaškem delu. »Se bomo pa zdaj postavili na vse štiri noge,« mi je ob slovesu zagotovil poveljnik Prelog. Misli je na sobotno tekmovanje v Ljubljani, kjer so se borili za republiško zastavico. Na nedavnem oblastnem tekmovanju so častno zastopali gasilstvo ljutomerskega

Ljutomerske KDZ —

dvignite proizvodnjo!

Pred dnevi so se v Ljutomeru sestali člani zadrudnega sveta. Njihovi letni skupščini je poleg domačih predstavnikov Partije in oblasti prisostvoval tov. Simončič Franc, minister za kmetijstvo republiške vlade.

Skupščino je pozdravil tov. Verdev, sekretar okrajnega partijskega komiteja, nakar je poročal o delu upravnega odbora tov. Stanjko, ki je med drugim prikazal uspešno delo Sveta in upravnega odbora. Navzlic težavam in obširnosti zadrudnega sektorja, so se lani nekatere zadruge močno utrdile ter postajajo važne postojanke socializma na našem podeželju.

Tov. Pečnik, direktor zadrudnega sklada, je podal prisotnim delegatom izrčen pregled dela svoje ustanove. Posnemamo nekaj važnejših podatkov, ki jih je omenil v svojem poročilu in imajo svojo zanimivo stran.

S 15 TRAKTORJI BODO OBRNILI 35% ZADRUŽNE ZEMLJE...

Zadrudni sklad razpolaga s 15 traktorji, ki jih upravljajo ljudje iz posebne traktorske brigade. V tem letu bodo preorali 2630 ha zemlje, kar znaša

35% letnega oranja v zadrugah. S traktorskim oranjem bodo sprostiti 25% konjske vprege, ki je bila zadrugam v škodo. Konji so namreč močno zajedali ostalo govejo živino, ki potrebuje mnogo manj krme. S sprostitvijo odvisnega števila konj bodo zadruge laže izboljšale govedorejo.

Tov. direktor je skupščini predlagal, da bi odobrila 35%-ni popust pri plačilu traktorskega oranja onim zadrugam, ki so lani združile razdrobljene zemljiške parcele. S tem predlogom je dana vzpodbuda ostalim zadrugam, da pristopijo k združevanju njivskih površin. Sklad je letos naročil 190 komadov kmetijskih strojev, ki jih bodo dobile zadruge. V načrtu je dograditev 61 zadrudnih objektov, ki bodo pripomogli zadrugam do uspešnejšega gospodarjenja...

ZA OBNOVO SADOVNJAKOV IN POVEČANJE KMETIJSKE PROIZVODNJE...

Skrb za obnovo zadrudnih sadovnjakov ne bo penehala. Letos bodo povečali proizvodnjo matičnjakov. Zadrugam so v letošnjem letu dodelili štiri

Kje so vzroki nazadovanja svinjegovstva v Obmurju?

V nižinskih predelih soboškega in ljutomerskega okraja je bilo pred vojno mnogo naprednih živinorejcev, ki so imeli moderno zgrajene svinjake s polno zasedbo prašičev. Svinjereja je bila takrat takoj za govejerejo, kot razvita panoga kmetijstva v obmurskih krajih. Mnogi živinorejci se premalo zavedajo današnjih potreb po živalskih proizvodih. Ali je našim kmetovalcem težko doumeti, da jim svinjereja prinaša največje koristi ob razmeroma nizkih proizvodnih stroških? To se je kmet lahko prepričal v bivši Jugoslaviji, ko je moral odprodati mnogo prašičev, da je plačal davke in druge terjatve. Danes se ne more nihče izgovarjati na odkupe, češ, da je zato nizki stavež prašičev pri posameznih gospodarstvih.

Posledica nizkega staveža so po vojni nastopajoče kužne bolezni, ki jim vsled pomanjkanja zaščitnih sredstev nismo bili kos. Tudi živinorejci se proti njim niso borili s pravimi sredstvi, predvsem s preprečevanjem širših okužb. Eden glavnih vzrokov je stalna nevarnost degeneracije, kot posledice parjenja sorodstva. Predvsem zaradi tega pada stavež svinj po naših svinjaki. Kmetijske delovne zadruge imajo pogoje za napredek v živinoreji. Bolj množično naj bi pristopale k farmski

reji prašičev, več pažnje naj bi posvečale njihovi koncentraciji, rednemu pripuščanju plemenskih svinj in splošni čistosti svinjakov. To so bistvene stvari, ki vplivajo na uspehe v zadrudni svinjereji.

Bojazen pred degeneracijo nam ni več potrebna. Ljudska oblast daje težke devize za nabavo dobrih plemenjakov iz inozemstva. Uvožene plemenjake vzgajajo državna posestva, katerih zarod priteka v KDZ in na privatna gospodarstva. Plemenjake navadno dodeljujejo kmetovalcem poverjenišva za kmetijstvo pri OLO, ki pa jih mora v številnih primerih vsiljevati kmetovalcem, da jih vzamejo v rejo. Prav tu se opaža nezavednost nekaterih živinorejcev, ki nečesto pripoznati važnosti osvežitve krvi. Napak bi bilo trditi, da so vzrok padanju svinjereje razne bolezni, ki se danes množično več ne pojavljajo.

Treba je odločno pristopiti k selekciji svinj, k povečanju setve okopavinskih kultur in metuljnic. Zadruge naj se intenzivneje pobrigajo za rejo plemenjakov in plemenskih samic, ki se jim nudijo na razpolago. S povečanjem staveža svinj bomo prišli do potrebnega mesa in maščob, ki so danes zelo potrebne v prehrani delovnega ljudstva. Sl.

Res, lepo je biti gasilec

11. marca je bilo. Poveljniku gasilске čete iz Cvena, Sabotinu, se je zdelo, da bi bilo lepo, če bi jo mahnil z gasilskim avtom proti Razkrižju. Poiskal je vzrok za nepotrebno potovanje. V Stročji vasi se je tistega dne pripetila prometna nesreča, ki je zvalila Sabotinove ljudi... Nesreča ni dosti potrebovala cvenske gasilske pomoči. Toda kaj hočeš! Voziti se je prav lepo, in Sabotinovi ljudje so jo mahnil preko Razkrižja v Stročjo vas. Poprej so doma zmetali iz gasilskega avta vse cevi in gasilske priprave. Hoteli so se »udobno« peljati. Kaj jim je bilo mar, če so zapravljali društveno gorivo, ki ga je danes težko dobiti. Pozabili so na »gasilsko« pripravljenost, in »bi jih morebitni požar našel brez gasilskega orodja in cevi... Takšno so torej rezultati njihovega »sprehoda«.

okraja, saj so bili v III. kategoriji na prvem mestu. To je zaslug vseh gasilcev iz Mote, ki so že doslej pokazali, da so vredni ljudski gasilci, pripravljeni čuvarji ljudske imovine kmečkega prebivalstva naših obmurskih krajev.

Zvečer se je poveljniku Sabotinu zopet nekaj zabelo. »Privatno« se je odpeljal k večernemu vlakom na Ljutomersko postajo. Ob pol 8. uri je odbrzel vlak s Sabotinom... Več se ni zgodilo! Cvenski gasilci pravijo, da je dovolj, če se je spozabil nad ljudsko imovino, v tem primeru nad društvenim avtom in bencinom, ki ju je neopravičeno uporabljal...

»Kako lepo bi bilo, če bi se lahko vsak vozil, kakor to dela naš poveljnik,« pravijo cvenski gasilci. Ni jim všeč poveljnikova samovolja. Tudi njihovi sosede iz Mote ga kritizirajo. Zakaj ga ne bi? Dan poprej je moralo 12 motoskih gasilcev peš v Ljutomer na večerni vlak, s katerim so odpotovali v Maribor na pokrajinsko gasilsko tekmovanje. Prav tistega dne, ko je Sabotin doživljal »srečno« vožnjo, so se Motovčani vrnili zvečer z vlakom ob 22. uri nazaj kot zmagovalci. Bili so med najboljšimi četami, ki so nastopile. Nihče jih ni pričakal z avtom, dasiravno spadajo pod cvensko društvo, kakor poveljnik Sabotin, ki si je gasilskih »pravice« preveč privoščil...

tisoč sadnih drevesc, katere je vzgojilo državno posestvo na Podgradju. Sklad jim je pomagal s semenom žitaric, povrtnine in drugih spomladanskih kultur. Potrebe pri semenju povrtnin so stoodstotno krite, tako da se ni bati setvenih zastojev. — Pri semenskem krompirju je nekoliko težje. Zadruge si bodo morale same pomagati. Posamezni zadrudniki imajo na ohlišnaki dovolj semenskega krompirja, ki ga naj zadruge odkupijo ali pa si ga sposodijo.

Ljutomerske zadruge so zasejale z žitaricami 69% njivskih površin. Prihodnja leta naj bi s pravilnim kolobarjenjem sejale le do 58% orne zemlje, ostalo površino pa naj bi prepustile za setev industrijskih in krmnih rastlin ter donosnejših kultur povrtnine.

Mnoge zadruge so prejele umetna gnojila, s katerimi bodo lahko nadomestile pomanjkanje hlevskega gnoja. Posamezne zadruge nerade sprejemajo ponujena gnojila in se jih celo branijo. Vodstvo KDZ v Bučevcih je odklonilo prejem enega vagona umetnih gnojil za travnike. Ta odklon je napačen in ne vodi k izboljšanju kmetijske proizvodnje, zlasti še potrebne krme, ki je tudi v bučevski zadrugi nimajo dovolj.

Tudi načrtovanje hektarskih donosov izpod gospodarske moči posamezne zadruge je škodljivo za njen razvoj in daje oporo prikritim špekulantom. Tež slabosti je zapadla lukavska zadruha in še nekatere nje ljubavne sosedice.

ZADRUGE NE POSEGAJO S PRIDELKI NA PROSTEM TRGU...

V Guštanju imajo ljutomerske zadruge svojo prodajalno. Ustanovljena je bila 1. marca. V razmeroma kratkem času so zadruge poslane poslovalnici 30 pitancev, preko 3000 kg moke, 500 kg fižola, 10.000 komadov jajc, 300 litrov olja, 150 litrov žganja, 500 kg masti in še niz drugih prehranskih proizvodov. V kratkem nameravajo odpreti slično prodajalno v Mežici, kjer so potrebe pri delavcih izredno velike.

Lani so imele zadruge na razpolago 12 milijonov dinarjev kredita, ki ga niso povsem izkoristile. Poslužile so se ga zadruge: Vinski vrhovi, Branoslavci, Logarjevi in še nekatere druge zadruge. Pri posameznih zadrudnih vodstvih prevladuje neupravičena bojazen pred

(Se nadaljuje na 3. strani)

Pišeo nam...

Spet glas iz Kroga

Krogovski vaščani so pridni tekmovalci, ki znajo zasukati rokave. Tik pred volitvami v Ljudsko skupščino so uredili okolico šolskega poslopja. Ograja šolskega vrta je bila v zelo slabem stanju. Ze več let so gledali podrti plot, toda težko jim je bilo za material.

Mesec dni pred rokom so Krogovčani postavili 250 m dolgo vrtno ograjo. Spet jim je lahko frontni evidentičar zapisal 768 delovnih ur, ki so jih pripisovali za skupne koristi.

Varčevanje radenskega KLO

Nedaleč od radenskega zdravilišča je poljska opekarna, s kapaciteto več tisočev pokvarjene opeke, ki je izpostavljena vplivu dežja in drugih vremenskih neprilik. Gospodarski strokovnjaki iz Radence so prečenili, da je v zadnjem času razpadlo blizu dva tisoč komadov žgane opeke. Približne račune so napravili tudi za surovo opeko, ki jo pravtako mlati neurje. Tudi tukaj upajo, da bodo uspešno znižati proizvodnjo za par tisočev komadov opeke. Res udarništvo, kaj? Skupna bilanca bi prinesla 3 tisoč, dosedaj pokvarjene opeke krat 5 dinarjev, je 15 tisoč dinarjev. Za tiste ljudi, ki so tega krivi — ni mnogo. Težko pa je požreti krivico onim, ki tega niso zaslužili.

To so volivci KLO Radenci, katerega last' je poljska opekarna. Ljudje na KLO so res dobri operativci, ki znajo zniževati proizvodnjo. Pustili so frontovce v miru živeti, ker bi drugače ti pospravili opeko pod streho. Tudi Ljudska inšpekcija spi, opeko pa dež naprej rosi...

Laci

Odlomki iz zapiskov

»Ze maja je bila ustanovljena v Rankovcih prva skupina OF v soboškem okraju. V njej sta bila dva člana iz Petanjcev (Könje Laci in Siftar Jože)«

Ljudska pravica 1. nov. 1950 — 31. okt. 1941 v Prekmurju.

Könje Laci skoraj ni poznal očeta, ki je odšel kot mnogi drugi čez Atlantski ocean, in tako sta z materjo ostala sama ter živela v hiši, katero sta si gradila počasi: opeko na opeko, vsako leto nekaj. Laci je živel prepusten samovzgoji, v spominu pa mu je ostalo, da je oče moral oditi v Južno Ameriko, kakor tudi pripovedovanje, da je njegov oče nekoč v letu 1919 zakopal ob sosedovi meji mitraljez.

Laci je gledal v življenje, gledal je, kako se je posebno v deževnih dneh pred njihovo hišo razlila Rjajca v malo jezero, iz katerega so bujno rasle vrbe, na robovih pa črne jelšce. Gledal je polja velikih kmetov in polja grofa Mikeša Mikloša, ki ni znal jezika nekdanjih svojih podložnikov in bil zaradi tega še večji strah pastirjem. Grof Mikeša se je navadno v jeseni pojavil nepričakovano, ko so bili pastirji sredi najbolj razvnete igre, in že je s puško gnal kravo v svoje hleve, ker je zašla v njegove pokone travnike. Laci je gledal, raste in opazoval ter bral v dolgih nočeh vse, kar mu je prišlo v roke; skoraj je požiral knjige, a vedno bolj jih je začel kritično ocenjevati. V njih je iskal odgovora na vprašanja, ki so stala pred njim, ni se zadovoljeval samo z opisovanjem, kot ga je našel

v knjigi »Sirene tulije«, iskal si je odgovora, zakaj so ljudje v njegovi neposredni bližini tako različnih mišljenj, zakaj so Kosovi in Bodancovi taki, a zakaj je Horvatov Pepi velik zagovornik Hitlerjeve politike. Tako je raste Laci in o teh vprašanjih so se razvijali pogovori na trati pri odcepu ceste pred mostom, skozi katerega se vleče Rjajca. Na tej trati so se shajali fantje in čestokrat tudi starejši mošje, včasih je bil tukaj kar cel parlament. Tukaj se je razpravljalo tudi o tem, da mora biti nekoč lepo, da je v Rusiji vse drugače, kot pa to govori tišinski dekan in njemu vdani verniki, na tej trati je Laci šahiral in sanjaril o ljubezni, o Lužiki.

Prišlo je leto 1941. Laci je začudeno gledal, kako tudi v njegovi vasi in vseokrog gorijo kresovi na čast Hitlerjevega rojstnega dne. Laci je gledal in malo podvomil, a končno si spet našel oporo, se zbral in začel delati z OF. Spomnil se je stare pravilice, da je njegov oče nekoč zakopal ob meji mitraljez, iskal ga je, toda v vsaki izkopani jami je bil le kak kos opeke, a nobenega sledu o zaboji z mitraljezom. Take so prve nenapisane stranice Lacičevega dnevnika. A pisane stranice so skope v besedah, kajti bilo je malo papirja in tudi s svinčnikom je bilo treba štediti. Navedel bom le nekaj odlomkov:

16. oktobra 1941. Pri nas je bila hišna preiskava. Prišli so detektivi in orožniki in me z avtomobilom odpeljali v Mursko Soboto. Bil sem zaslišan in zvečer izpuščen domov.

31. oktobra. Orožniki so prijeli Siftar Jožefa, prignali ga k nam in zopet žalostna pot v Mursko Soboto.

8. novembra. Zvedel sem, da bomo v najkrajšem času šli v Vác (znani madžarski zapor).

12. novembra. V našo sobo je prišlo še 6 Srbov, sedaj nas je v celici 51.

4. decembra. Šli smo zopet na zasliševanje — opoldne sem bil zaslišan — sodba je bila izrečena ob 9. uri zvečer, obsojen na 4 leta ječe.

7. januarja 1942. Zvedel, da je tukaj zaprt Matuška Silvin, ki je z bombo vrvel v zrak vlak. Obsojen na dosmrtno ječo. Ponoči zapadel sneg.

10. februarja. Delali smo v kuhinji in videl sem — prignali so 55 novih ljudi.

31. maja. Zadnji majski dan, oh, kako si žalosten, med temi teshimi zidovi venem že 7 mesecev, kako so dolgi, kaj delaš, mati? Samo upanje nas še živi... drugo nič...

2. junija. Odšel si mi, dragi prijatelj, v bolnici si...

4. junija. Ze dva dni te ni. »Cela večnost«, Jože. Pisal bi, pisal, da bi izlil bol in si tako olajšal srce, prej je še šlo, ali zopet sem sam s svojimi žalostnimi mislimi.

11. junija. Zopet nadaljevanje naporega dela. Delati smo začeli ob 6. uri, končali pa zvečer od tritret na 7. uro. Opoldne je bilo le pol ure odmora.

22. junija. Leto dni vojne. Kdaj bo konec trpljenja? Ko smo obedovali, je nenadoma počilo steklo v oknu — spomin. Voj. F. se je z bičkom petkrat zabodel, odnesli so ga v bolnico.

1. avgusta. Jože zopet v bolnici. Dva dni dobivamo že 10 dkg manj kruha.

Sredi med temi dnevi so vloženi listki s pesmimi, od katerih se mi zaradi vsebine zdi potrebno navesti nekaj odlomkov, ki so močan odraz mišljenja preprostega baftarskega sina.

V.

Pride čas naše vrnitve, z njim tudi čas rešitve, takrat bomo domovino bolj ljubili, da je nikdar več ne bomo izgubili,

(Nadaljevanje s 2. strani)

kredit, kar lahko škoduje gospodarskemu napredku posameznih zadrug.

Izboljšali bodo revizijsko službo po zadrugah. V ta namen bo sklad organiziral močno revizijsko skupino. Ze letos je pomagal zadrugam pri knjigovodstvu, sestavljanju proizvodnih planov in pri drugih opravilih. Bilance so gotove v vseh zadrugah, razen v Veržetu, Salincih in pri Mali Nedelji, kjer so knjigovodje močno zaostali. Skrbijo za strokovno usposabljanje zadrugnih funkcionarjev, ki so letos obiskovali razne tečaje. V prvem tromesečju je sklad organiziral devet zadrugnih tečajev, katerih se je udeležilo 257 zastopnikov iz delovnih zadrug.

IZ UST PRISOTNIH DELEGATOV SO PADALI PREDLOGI...

Prvi se je oglašil Kutnjak Simon iz Razkrižja. V diskusiji je povedal, kako gospodarijo v njegovi zadrugi. Lani se je pri njih izboljšala delovna disciplina. Letos ne bo treba na stanovanj zadrugnikov. Sami bodo prišli na skupinsko delo. Vsak zadrugnik ima določeno delo, ki je razdeljeno po posameznih kulturah. Skupščini je predlagal zmanjšanje ohišnic na 60 arov, kar bi znatno koristilo zadrugam.

Tov. Stajniko je grajal slabo kakovost dobavljenih 40 izruvačev za krompir, ki jih bodo morali vrniti tovarni. Pri poskusu so namreč ugotovili, da so vilice izruvača iz premehega železa.

Ljutomerske zadrugne imajo na Pohorju blizu 900 kubikov lesa, ki ga je treba spraviti iz gozdov. Delegati so predlagali, da se najame pohorske voznike in delavce, ki naj bi spravili les do železniških postaj. Zadrugne bi jim povrnila trud s poljskimi pridelki.

Tudi z visokimi cenami pri nabavi vprege in vozov zadrugniki niso zadovoljni. Tov. Kikec je o tem razpravljal.

Pojasnil je potrebo po ustanavljanju zadrugnih obrtnih delavnic, ki bodo z drugim dobavljale vprežne predmete po zmernih cenah. Marsikatera zadruga ima pogoje, da ustanovi kolarnico, kovačnico in podobne obrtne delavnice. Sklad je dal pobudo, da prevzame kolarsko delavnico v Stročji vasi, ki naj bi delala za zadrugne potrebe.

Drugi delegat je sprožil vprašanje delovne sile pri zadrugnih gradnjah. Po njegovi misli naj bi sklad najel privatne delavce, katere bi razdelil po posameznih gradbiščih. Skupine bi stregle zidarjem, plačale pa bi delavce tiste zadrugne, za katere se gradijo objekti. Predlog je skupščina sprejela za svoj sklep.

PRIDNEJŠI KMET IMA VSO PRAVICO NA BOLJŠE ŽIVLJENJE...

Tako je odgovoril tov. minister Simončič na vprašanje tomažkega delegata, ki je prosil za pojasnilo glede odmere davka na ohišnicah. Tov. minister je v nadaljevanju svojega govora poudaril, da nimamo nobene pravice pretiravati z davki pri ohišnicah, ki imajo pravilno odmerjene ohišnice. Če naš kmet dobro odmerjuje svojo zemljo in iztisne iz nje nadpovprečne hektarske donose, to ne pomeni, da ga moramo sedaj ostreje obdavčiti. Davčna konica naj bo naperjena predvsem proti vaškim spekulantom, pa naj si bo v zadrugi ali pa na privatnem gospodarstvu. Priden kmet ima vso pravico, da boljše živi od spekulanta. Omenil je tudi dobavo 7000 traktorjev, ki jih bomo v kratkem dobili iz inozemstva. Ze sedaj bo imela Jugoslavija razmeroma bolj mehanizirano kmetijstvo, kot pa ga ima Sovjetska zveza. Tov. minister je odgovoril na številna vprašanja delegatov, ki so se sukala okoli brezobrestnega posojila, novih cen in sodelovanja zadrug v novem trgovanju.

Po plodni diskusiji so delegati izvolili nov upravni odbor zadrugnega sveta. Za predsednika sveta so potrdili tov. Pihlar Ferda, predsednika KDZ v Radomerju.

Sofer, ki je zakrivil avtobusno nesrečo na progi Idrija-Logatec, je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo. Pred nekaj tedni je sofer vso noč pijačeval ter nato neprespan in še na pol pijan vozil avtobus s 17 potniki tako nesrečno, da je vozilo zdrknilo s ceste v globino 107 metrov. Sedem potnikov je izgubilo življenje, osem pa jih je bilo ranjenih.

Zakaj so se lani dogajale napake v stogovski kmetijski zadrugi?

V sredini preteklega meseca so se zbrali Stogovčani, da pregledajo delo svoje kmetijske zadruge. Na zbor so prišli polnoštevilno, čeprav so posamezni odborniki prerokovali, da jih ne bo blizu.

O lanskoletnem delu je poročal tov. Bernard, katerega poročilo so vsi člani zadruge željno pričakovali. Preveč plitvi so bili podatki, ki jih je povedal onim ljudem, ki so ga pred enim letom izvolili. Na prvo mesto je dal težkoče v zvezi s pomanjkanjem blaga in obutve, povedal pa tudi to, da se je upravni odbor lani le štirikrat sestel. Ker je bil v besedah skop, so mu iz zadruge pomogli sami zadrugniki, ki vedo za mnoge napake in slabosti, brez katerih bi brez dvoma bolje gospodarili.

Ali se je upravni odbor res štirikrat sestel? »Samo dvakrat,« so rekli zadrugniki. Tako je torej z Bernardovo resnico. Kot predsednik zadruge ni imel v rokah nobenih podatkov o delu upr. odbora in se je prizadeval, da bi iz »skromnih« podatkov napravil nekaj velikega. Zračunal se je, ker so mu to preprečili zadrugniki, ki dobro poznajo njegovo družbo.

Po pravici niso bili zadrugniki zadovoljni, če je predsednik Bernard sam razdeljeval blago in ga nosil celo drugam. Tudi sedem parov čevljev je razdelil ljudem, ki jih niso bili potrebni. Gledal je pač za »svoj« žep in pomagal ljudem, ki so mu bili najbližji. Takšnega predsednika Stogovčani ne želijo imeti, zaželeli pa so si tudi boljše dela celotnega upravnega odbora. Svojo sodbo o tem so dali z volilnimi listki.

Ljutomerski prosvetni delavci se vzgajajo

10. marca so se vršile v Ljutomerskem okraju konsultacije po prvi temi študijskega programa za leto 1951: »Boj za demokratizacijo družbenega življenja.« V svojih aktivih so se pedagoški delavci skrbno pripravili, da bi obvladali predpisano literaturo. Konsultacije so se vršile v Ljutomeru, v Križevcih in pri Miklavžu. Iz same teme so učitelji zajeli obširno gradivo, ki ga sedaj povezujejo z učno prakso. Mnogim učiteljem se je zdelo študijsko gradivo obširno in težavno. Razumeli so pomen in potrebo študija in so se vanj poglobili. Vodje konsultacij so znali obravnavati probleme tako, da so jih učitelji lahko povezali z današnjo stvarnostjo. Na vprašanja so pravilno odgovarjali. To dokazuje, da je odbor SUP študij dobro organiziral in znal zato pritegniti člane učiteljskega sindikata.

Študijski aktivni niso predelali samo osnovni študijski material, temveč so se lotili tudi poglobljenega. Povsem jih je zanimal pojem o odmiranju državo. Poglobili so se v Leninovo razpravo »Država in revolucija«, si razjasnili pojem o nastanku države ter o nižji in višji fazi komunizma.

Učitelji ljutomerskega okraja so sklenili, da se bodo lotili druge teme, ki obravnava vprašanje učnega in vzgojnega dela. Koncem maja se bodo drugič zbrali h konsultacijam. Zanima jih tudi psihologija otroka. Povabili so tov. profesorja Gustava Šilaha iz Maribora, ki ji je predaval 21. marca o Pogojih za kakovosten pouk.

V dveurni diskusiji so Ljutomerski učitelji govorili o slabih učnih uspehih na šolah in o izboljšanju pouka. Na dan je prišel njihov skupni predlog, da naj bi imel vsak okraj ogledno šolo, ki bi z vzornim delom pokazala, kako je treba delati, da se pod istimi pogoji dosežejo primerni uspehi. Zahtevali so da se ustanovijo okrajni študijski krožki in ogledna šola.

Z besedo so se oglasili: prof. Baukart, Jamšek, Regoršek, Belec, Pihlarjeva in drugi prosvetni delavci. Do izraza je prišla potreba, da se mlajšim učiteljem nudi vso strokovno pomoč, zlasti še učiteljem-tetajnikom. Tudi posebni priročniki bi bili koristni. Vsebovali naj bi vse bogastvo, ki ga zahteva mikaven pouk.

17. novembra. Pripravljani smo na pot. V petek 13. nov. smo že dobili smrtno listke in jih moramo nositi okrog vratu.

20. novembra 1942 smo zapustili Vác.

Od tod naprej so odlomki iz zapiskov tovariša, ki je bil skupaj z Laciem ter se je živ vrnil.

Okrog 1. decembra smo z vlakom prispeli do Bjelgoroda. Čim bliže smo prihajali k temu kraju, tem slabša hrana in tudi odnos vojakov do nas. Od Bjelgoroda naprej križarimo sem ter tja. Vojaki, ki nas spremljajo, so vedno bolj surovi z nami. Češ, če ne bi bilo nas kaznjencev, tudi njih ne bi poslali na fronto. Končno se ustalimo v vasi Miševo, šest kilometrov od Dona, v sektorju Milerevo. Kopljemo jarke in bunkerje, vlačimo bodečo žico, tik ob Donu. Vojaki, ki nas stražijo, so vsak dan hušji; ob vsakem najmanjšem alarmu streljajo na nas, a mi se veselimo, da smo blizu, da smo na ruski zemlji, kjer se bomo kmalu rešili. Pogovarjamo se, kako nas bodo sprejemali. Saj smo se dvignili, ko so bili napadeni. Zelo smo že oslabei. Veliko pomanjkanje hrane.

V prvih dneh januarja 1943 nam je vsem iz naše skupine v presledkih nekaj dni uspel pobeg. Ko smo se vsi zbrali na ruski strani, čudno, ruski vojaki nam ne verujejo, da smo kaznjenci in nas v troredih z drugimi vojnimi ujetniki vodijo naprej. Se verujemo, da se bodo prepričali o nas, se z nami pogovorili, upamo, da nas bodo razumeli, saj smo vendar iz Jugoslavije in kaznjenci, toda nič. Že šest dni smo na potu, nekaterim so že zmznile roke, noge, nosovi. Nič hrane, le dvakrat v šestih dneh nekoliko tople vode. Končno smo prišli v Hrenovaja — taborišče. Stara, popolnoma porušena ergela — taborišče, zidovi brez strehe, Na nas kaznjence so vsi pozabili, pomešani smo med vse ostale ujetnike. Vsak dan prihajajo novi. Čez nekaj časa se nas je nabralo že okrog petdeset tisoč. Nikjer nobene kuhinje, nobene slame, nobene peči in ne ognja, a zima močna. Čudno. Med nas prihajajo ruski vojaki, nič se ne menijo za nas, ampak nam pobirajo še to,

Kaj je delal nadzorni odbor? Sigurno bi bilo manj napak, kot pa so jih odkrili na nedavnem zboru. Zato bo zelo dobro, če se bo zganil novo izvoljeni odbor, ki so mu zadrugniki zapuili naloge ljudske kontrole.

Stogovčani so doslej mislili, da je dovolj, če imajo v svoji zadrugi samo trgovski osek. Položaj njihove vasi in različne potrebe pa jim narekujejo, da se lotijo ustanavljanja sorodnih odsekov. Na vasi propadajo nekatera gospodarska poslopja, ki se rušijo pod vplivom padavin. Vsi povprek so večkrat v nevolji, ker jim manjka skladišč, hlevov in drugih poslopij. Z malo več volje bi se prepustena poslopja dalo popraviti. Tudi njihove ceste so ponekod zelo slabe. Ljudje se ob dežju umikajo na polje, kjer so napravili po več metrov široke poljske pešpote. Tako nastaja nepotrebna škoda. Ključko jih sadovnjaki in vinogradi, treba bi bilo pospešiti živinorejo. Vse to bi lahko Stogovčani dosegli, če bi se organizirali v produktivnih odsekih svoje zadruge in jih spravili v življenje.

Samo teh par besedi nam pove, da čaka novo izvoljeni odbor stogovske zadruge še marsikaj, preden bo njihova zadruga na dostojnem mestu v okraju. Prvobitna naloga odbora je, da začne sam gibanje. Pri tem naj se nasloni na večino poštenih zadrugnikov, ki so voljni naprej k skupnemu delu. Vsi skupaj pa naj ne pozabijo, da so uspehi le v dviganju kmetijske proizvodnje, kar je pravzaprav bistvena naloga splošnih kmetijskih zadrug.

»Zepan«

Ljutomerčani se pripravljajo na veliki praznik

Pred kratkim se je sestel pripravljalni odbor za organizacijo proslave dneva OF, ki je na pobudo okrajnega frontnega odbora v Ljutomeru izdelal okvirni program centralne prireditve, ki se bo vršila na sam praznik v okraj. centru.

Vse sekcije SKUD »Janeza Kavčiča« v Ljutomeru je zajelo pravcato tekmovanje. Pripravljajo se na veliki praznik, ko se bodo postavile pred kmečko ljudstvo s kakovostnim kulturnim programom.

Skoraj vsak večer se zbirajo člani dramske skupine, ki jo vodi tov. Stoper Slavko, režiser društva. Lotili so se trdega oroha, saj je drama »Miklova Zala« precej zahteven odrski komad. Ljutomerski ljudje »iz odra« imajo že lepo pot za seboj. Tudi tokrat se niso ustrašili kratkega časa, ki jim narekuje, da se vsi do zadnjega zavzamejo za izbrano dramo. Skromno vadijo tja v pozno noč, ko se kramljuje razidejo. Ničesar jim ne zmoti v njihovem stremeljenju, da bi se na dan svoje OF kar najbolje pokazali. Stari igralec Senčar Slavko je še vedno razpoložen možakar, ki bodri mlajše tovariše. Naključno svoji starosti se ni ločil od svoje dramske družine, kateri že dolga leta pripada. Naj bo povedano teh par vrstic kot priznanje za njihovo skupno prizadevanje. Najlepše darilo pa jim bodo 27. aprila dal delovni ljudje, ki jih bodo pozdravili v svoji sredini. Z dramsko skupino bo nastopil tudi

OD TEDNA - DO TEDNA

Po svetu

Vojna v Koreji. Ameriške tankovske edince so prejšnji teden prestopile 38. vzporednik, kar se je od lanskega decembra prvič zopet zgodilo. Prodrle so nekaj kilometrov v globino, kjer so pa naletele na zelo močan odpor Kitajcev, in so se vrnile v svoja izhodišča. Po poročilu iz Koreje vedo povedati, da zbirajo Kitajci v zaledju velike množine vojaštva. Iz tega sklepajo, da nameravajo Kitajci v bližnji bodočnosti začeti z novo ofenzivo. Ameriška letala stalno bombardirajo zbirališča Kitajcev ter ceste in železnice, ki vodijo k fronti. Posebno hudi so bili bombni napadi na mostove, ki vodijo čez obmejno reko.

Izgube zaveznških sil na Koreji znašajo od začetka vojne do marca letos skupno 227.941. Od tega je padlih 25.374, ranjenih 127.394 in pogrešanih 75.173. Največ izgub imajo Južnokorejci, in sicer 166.652, vsteti so mrtvi, ranjeni in pogrešani. ZDA imajo 57.959 izgub, Anglija 892, Turčija 1168, Francija 396, Avstralija 165, Holandija 90, Kanada 68, Grčija 89, Siam 108. Nova Zelandija 8, Južnoafriška Unija 6.

Kitajski in sverokorejski izgube pa iznašajo v istem času 780.000. Od tega so imeli Kitajci okoli 260.000 mož izgub.

V Indokini so začele Ho Si Minhove edince znova z močnimi napadi na francoske postojanke. Posebno ostri so bili napadi vzhodno od Hanoja in severno od Hajfonga. Te borbe smatrajo poročevalci za uvod večje ofenzive Ho Si Minhovih čet. Francosko letalstvo pa je prisililo napadalec s svojimi akcijami, da so napade precej popustili.

Stavka delavcev v Franciji je v glavnem končana, ker so delavci izbojevali zahtevane poviške zasluzkov. Pač pa še nadalje stankajo pariški prometni delavci.

Zeleso se je v Avstriji podražilo za 22 do 25%. Združenje industrijcev, ki so to povišanje sklenili, navajajo za vzrok naraščanje cen koksa, železnih zlitin in starega železa.

Proizvodnja nafte se je lani dvignila v Perziji od 5 milijonov ton na 32 milijonov ton. ZDA pridobivajo letno okrog 270 milijonov ton. Proizvodnja nafte v Sovjetski zvezi cenijo na 37 milijonov ton. Saudska Arabija pa pridobiva letno okrog 27 milijonov ton nafte.

V Teheranu, glavnem mestu Perzije, je bil 30. marca izvršen že tretji atentat na člane carske rodbine. Tokrat je ho-

tel neki korporal Safari s pištolo ustreliti Džounaha Baktarija. Atentatorja so prijeli. Baktariji, ki ima sicer težko rano na pljučih, pa bo najbrž ostal pri življenju.

Število korejskih beguncev je naraslo na 4 milijone. Nastale so velike težave s prehrano teh ljudi. Večina jih živi sedaj na otokih ob zapadni korejski obali, nekaj pa v južni Koreji. Pojavile so se tudi že razne bolezni, ki jih le s težavo zatirajo.

2.000 nizozemskih delavcev bo odšlo v Avstralijo. V Nizozemski imajo preveč delovne sile, a v Avstraliji je primanjkuje. Primanjkuje pa tudi električna sila in surovine.

Malaria je v Pakistanu zelo razširjena bolezen. Vlada in zdravstveni krogi se zelo trudijo, da bi razširjanje te bolezni omilili. A vsi naporji so bili do sedaj zaman. V zadnjem času pa so z letaj pospavali legla prenašalca — komarja anofelasa — s praškom DDT. Posrečilo se je omajati nova obolenja na 90 odst. napram prejšnjim obolenjam.

Teška letalska nesreča se je pripetila na vzhodni obali Kitajske v bližini Honkonga. Potniško letalo s 26 potniki se je v megli zaletelo v skalnato goro in se popolnoma razbilo. Vsi potniki so mrtvi.

F. bilice so napadle v južnem delu doline reke Jordan nad 4000 ha zemljišč. Kobilice uničujejo vse zelenje. Vlada je pozvala vse moško prebivalstvo med 16. in 50. letom na enotedensko akcijo za uničevanje kobilic.

Obsedeno stanje je proglašeno v Albaniji. Nezadovoljstvo in odpor albanskega ljudstva proti politiki vlade Enver Hodže, ki je popolnoma pod vplivom in vodstvom Sovjetske zveze, narašča iz dneva v dan. Tuji časopisi poročajo, da so neke osebe hotele izvršiti atentat na sovjetske predstavnike v Albaniji. Ob proslavi obletnice ustanovitve albanske armade je eksplodirala bomba pod tribuno, kjer so še malo popreje sedeli predstavniki Sovjetske zveze. Ob tej priliki je izgubilo življenje 17 miličnikov, ki so tribuno stražili, sovjetski predstavniki so pa že odšli. Nadalje so v Albaniji odkrili zaroto, ki je imela namen strmoglaviti sedanji režim.

Ameriško transportno letalo »Globe Masters« je na poletu iz Amerike v Anglijo nekje na širokem morju ponesrečilo. Bilo je največje na svetu ter tehtalo 83 ton. Na krovu je imelo 53 potnikov, med njimi je bil nek ameriški letalski general s svojim štabom.

Egiptski kralj Faruk je najbogatejši človek v svoji državi. Ena petina vse zemlje je njegova last. Nekaj tisoč veleposestnikov je ima 3 petine, a polovico pa si deli 2.400.000 malih in srednjih kmetov. 17 milijonov kmetov nima zemlje, ne svoje hiše niti živine. Kralj razpolaga nadalje s štirimi letovišči, ima 24 najboljših avtomobilov in šest razkošnih nočnih lokalov, kjer je 20 prekrasnih salonov, 12 spalnic z zrcalnimi stenami in stropi ter 8 kopalnic iz stekla in marmorja. Če se katera izmed plesalk v nočnem lokalu tridesetletnemu kralju odpade, jo privede v to vilo. Sedanji ministri predsednik Nahas Paša je hud nasprotnik kralja in skrbi za to, da izve ljudstvo, kako luksuzno živi kralj med milijoni bednih.

Po domovini

Velike svečanosti ob pričetku gradbeni del na mladinski progi Dobjoj — Banjaluka so se vršile 1. aprila v vseh večjih krajih, koder bo tekla nova proga. Nad 10.000 mladincev iz vseh krajev naše države je že prispela na gradbišče. Posebno velike prireditve so bile v Banjaluki in v Grapski. Največ mladincev je prispelo iz Srbije, nekaj nad 3400. Iz Slovenije je že odšla prva mladinska brigada, in sicer iz Ptuja. Steje 118 mladincev, in noli ime po dr. Jožetu Potrču. Iz pujskega okraja je 61 mladincev, drugi so iz okrajev Murska Sobota, Dolnja Lendava, Radgona in Maribor.

V Jugoslavijo je v marcu pribežalo 203 begunci iz Bolgarije. Največ je kmetov in delavcev, zastopani so pa tudi vojak, visokošolci in srednješolci.

kar so nam pustili pri vhodu. Pobirajo vse, kar je kaj vredno, mnogim so odvzeli celo njihove kočje in to v tem velikem mrazu.

Glad razsaja v taborišču. Koliki je datum, kakšen dan je, na to smo že pozabili. Nekako po štirinajstih dneh našega prihoda v Hrenovajo je začela delovati nekaka provizorična kuhinja. Toda ta kuhinja ne more zadovoljiti s hrano niti ene tretjine ljudi, pa četudi kuhajo cel dan in celo noč. Neredno nam prinašajo kruh; ko ga dobimo, si en kolač, ki tehta okoli tri kilograme, delimo na 10 delov. Nekaterih naših tovarišev se polašča obup in dvom, kaj bo z nami. Enako postopajo z nami kot z najbolj krvoločnimi SS. Nič nas ne postuša.

V taborišču razsajata dizenterija in pegavec. Jože je težko bolan. Zdravniške pomoči skoraj ni nobene. Nekateri so se zatekli v bolnico, toda tamkaj je še slabše. Taborišče Hrenovaje se počasi prazni... Vsak dan ogromno mrtvih. Odvažajo jih in ni nobene spremembe. Zdaž ko že ni skoraj več ljudi, dobivamo pečji, ali kaj pomaga, ko smo brez drv.

Po dolgem čakanju nas obišče neki Madžar Zoltan, oblečen v kožuho in debel kot sod. Na naša vprašanja, zakaj se tako postopa z nami, nam je samo mimogrede izjavil, da morajo še vse naše navedbe preveriti in da bomo čez mesec dni že razporejeni na delo. Mi čakamo, dnevi minevajo. Mi čakamo, v ruskem taborišču obojeni na smrt od lakote in mraza. Novo upanje, iz naše srede je odšel Rac Gjula, ki je baje bil vodja Komunistične partije v Transilvaniji. Odsel je z obljubami, da bo posredoval, da bo razložil Rusom o našem stanju. Rac je odšel in mi umiramo v zemlji, kjer smo računali na svobodo in bratski pozdrav. Prekleto tako bratstvo!

Taborišče se je spraznilo. Doktor Markus, Žid iz Romunije, ki je z nami, pravi in ocenjuje, da je od petdeset tisoč ljudi ostalo v taborišču Hrenovaje živih le okrog tri tisoč ljudi... ne ljudi... ampak tri tisoč iznakaženih človeških stvorov...

Laci in Jože se nista vrnila,

VI.
Odslej znali bomo jo ceniti,
če bo treba, zanjo tudi kri preliti,
da več v takšno sužnost ne bomo šli trpet,
da nam ne bi dali živeti...

VII.
Tukaj v Vácu življenje
je kot v peklu trpljenje —
tamkaj večni ogenj gori,
a tukaj pa nas večna lakota mori.

To sem napisal 15. avgusta 1942. Mislim sem o domovini, o trpljenju in odrešenju. In zopet, ko se bomo vrnili, kako jo bomo znali ceniti, ljubiti, da nikoli ne bo prišel tak čas za naše potomce, kot je sedaj za nas.

In k temu še dva odlomka iz pesmi »Prijetelju«, ki je nastala v istem času.

IV.
Rajši umri, kot da zavržeš
svoj materin jezik, ki ga govoriš.
Prijetelj, bodi močan v trpljenju,
ker že je odprta pot k novemu življenju.

V.
Vsak, kdor se v tujca ozira,
usodo naj tujca uživa:
ker tujec iz naše bo zemlje izgnan,
takšen naj konec ima, kdor njemu je vdan.

To sem ti napisal, dragi prijatelj, v spomin, ne vem, če ti bo všeč; kakor veš, sem sin kmečkih staršev in zato se meni pero ne vije kakor učenemu.

Katja Spuranova:

Julkina prva služba

(Odlomek)

Materi je bilo nemogoče, da bi sama preživela vseh sedmero otrok. Tudi če bi se raztrgala z delom, ne bi mogla prislužiti dovolj kruha za vse. Starejši so morali od doma, kakor hitro so toliko dorasli, da so lahko šli za pastirje. Gospodarje pa jim je izbirala skrbno, da otroci ne bi bili predaleč od nje in ne pri skopih ljudeh, ki pastirčku niti kruha ne privoščijo, kadar je lačen.

Zdaj je prišla vrsta na Juliko. Tiste pomladi je bila stara štiri leta. Neke nedelje v maju je šla mati z njo h kmetu, ki je živel v sosednji vasi. Zvečer se je vrnila sama; bila je tiha in žalostna. Juliko je pustila pri kmetu, da bi mu pasla pure.

Julika je bila res še majhna in mati je dobro vedela, kako je pri tujih ljudeh. Teško jo je dala, da se bo morala po vsej vasi potepati za purami. Toda na kmetovi mizi je bilo vse leto dovolj kruha in Julika tam ne bo lačna!

Pure so zgodaj vstajale. Ko so začele zlohudale na dvorišču, kjer je gospodinja krmila živali, je morala vstati tudi Julika. V kuhinji je popila skodelico mleka in gospodinja ji je odrezala tešak kos kruha. Nato je dremano stopicala dol k hlevom, kjer je bila ob zid priložena njena dolga šiba. S šibo in krutom v roki je šla za purami v ograd.

Pure so se vsako jutro najprej zagnale k plotu, onkraj katerega je imela kmetica svoj vrt za zelenjavo. Preden jih je Julika dohitela, so bile že na plotu. Nemirno so se vrtele in iztegovalle svoje dolge vratove, ko je Julika dvignila šibo in zakričala nad njimi:

»Pujel... Pujel...«
Pure so se potuhnje ozirale po mali pastirici. Poskale so s plotu in tedaj se je začelo nemirno beganje po ogradi. A dnevi so bili dolgi in ko je jelo sonce močnejše pripekati, so pure polegale v senco in zadremale. Tudi Juliko je zmagal spanec, včasih še prej kakor pure. Glava ji je brez moči omahnila na trato nekje pod jablano ali košatim orehom. V senci drevesa je spala slaje kakor na trdem ležišču v kamri, poleg velike dekle. Nad skušnjano črnolaso glavo so ji brenčale čebele in muhe, mimo nje so se podili pisani metulji. Ona pa je spala in veter ji je nalahno božal zagorela lica.

Običajno so se pure zbudile prej kakor Julika. Oprezno so dvigale svoje dolge vratove in poskale na noge. Zagnale so se k plotu in že so bile v sosedovem ogradi.

Ko se je Julika zbudila, ni bilo pur nikjer več. Plašno se je ozirala za njimi, pobrala šibo in prehodila z njo po vsem ogradi in dvo-išču. Po licih so ji tekale solze, deb kakor grah. Ko je prehodila ves ograd in jih zaman klicala, ji ni preostalo drugega, kakor da jih gre iskat na vas. Skozi luknjo v plotu se je splazila v sosedov ograd. Iskala jih je po dvoriščih in vrtovih in povsod spraševala:

»Ste videli kje moje puje?«
A njenih pur ni nihče videl. Vsa objokana in opraskana jih je nazad-

nje našla kje za vasjo, skrite v zelenjadnem vrtu, ki so ga bile s svojimi trdimi kremplji že dobro prebrskale. Zamahnila je po njih z dolgo šibo in pure so prestrašeno vzprhutale na vse strani. Dolgo je trajalo, preden jih je spravila na pravo pot proti domu.

Mati je večkrat prišla h kmetu, da bi pogledala za Juliko. Srce se ji je stisnilo, ko je prišla na kmetovo dvorišče in jo je zagledala nekje za hlevi, skušnjano in umazano, prepasano z dolgim moškim predpasnikom, ki so ji ga bili v pasu tako trdno prevezali, da je v njem jedva dihala. Julika je od veselja zakričala, ko je zagledala mater. Stiekla k njej in se ob vsakem koraku spotikala v predolgi predpasnik. Ze od daleč ji je klicala:

»Ste pijši po mene, mati?« in iz njenega glasu je zvenelo radostno pričakovanje.

Materi so solze zalile oči, ko se je sklonila k Juliki in jo pritisnila k sebi. Val ljubezni in sočutja jo je malone zadušil. Z raskavimi prsti je potiskala voz na predpasniku in ji zrahljala vrvice. Dvignila ji je krilce in srjaco in ogorčeno vzkrinknila, ko je uzrla na Julikini koži debel obroček, sled pretesno zadržane vrvice. Pogledala jo je po laseh in bridko pomislila, kako je skušnjana in umazana.

Obe sta šli v hišo. Mati je poseadala v kuhinji pri gospodnji in Julika se ves čas ni ganila od nje. Držala se ji je krila in nestrpnost čakala, kdaj bosta šli.

Ko pa je mati hotela oditi, je pomignila gospodnji in poslala Juliko ven na dvorišče po vode ali po drva. Julika je obotavljaje se, šla iz kuhinje in mati je žalostno gledala za njo. Nato je hitro vstala in rekla proseče:

»Potolažite jo kako, da ne bo prehudu jokala!«

Gospodinja se je zasmejala:

»Le mirno pojdi, kaj bo jokala!«

Mati je zavzdihnila in hitro stopila v vežo. Trenutek je še postala, skrila za vrati, nato je previdno odprla zadnja vrata in stopila na cesto. Srce ji je nemirno utripalo, najraje bi se vrnila, vzela otroka v naročje, ga krepko stisnila k sebi in ga ponela dolov. Domov, da bi bil lačen... Misel na kruh jo je iztreznila. Laže je zadihala, ko je pomislila na kmetovo bogastvo. Samo da ni lačna, da ima le kruha dovolj...

Ko se je Julika vrnila, matere ni bilo več v kuhinji. Vprašujoče se je ozrla po gospodnji. Presunilo jo je strah, da je mati odšla. Prestrašeno je zakričala:

»Mati... mati!« in stiekla iz kuhinje na dvorišče in ven na cesto. A matere ni bilo več in Julika je glasno jokaje obstala pred hišo. Jokala je in klicala mater, dokler ni prišla velika dekla in jo odnesla v hišo.

Mati pa je tačas že urno hodila po jezu med njivami in težko ji je bilo, kakor da nosi v prsih kamen namesto srca.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Kako ravnati z umetnimi gnojili?

Zadnji čas pogosteje dobivamo pošiljke umetnih gnojil, ki so namenjene predvsem kmetijski sektorju. Večina zadržanih vodstev je sprevidela, da so umetna gnojila zelo koristna. Če imamo v zemlji dovolj organskih snovi, delujejo gnojila učinkovitejše. Skrajni čas je, da izpraznimo skladišča z umetnimi gnojili. Pristopajmo k dodatnemu gnojenju. Gnojila imajo boljši učinek, če jih trosimo že v jeseni, kar velja zlasti za dušičasta gnojila. V zgodnji pomladi je še dovolj vlage v zemlji in je zadnji čas trošenja. Največ imamo na razpolago dušičastih gnojil, ki so najbolj potrebna našim zemljam. Vsebujejo 15 odst. dušika in 65 odst. apna. Ta dva elementa sta v obmurski zemlji izredno slabo zastopana in jih njejdajemo s pomočjo dušičastih umetnih gnojil.

Ni nam potrebna posebna modrost, ko uporabljamo gnojila. Najlepše gre s sejalnicami. Tam, kjer teh nimajo — je potrebno malo več volje, ker trošenje z roko ni prav prijetna zadeva.

Traktor in drugi stroji v poljedelstvu

Velik pomen kmetijskih strojev je obče poznan; vsak gospodar ve, da ni modernega gospodarstva brez strojne obdelave zemlje. Stroji so torej povzročili v kmečkem življenju velik preobrat.

Poznamo dvoje vrst strojev: delovne stroje, kakor na primer mlatinice, pluge, brane in druge, ter pogonske stroje, od navadnega konja, parne lokomobile do traktorja.

Zadnji čas se pri nas živa pogonska sila, t. j. vprezna živina čedalje bolj umika traktorju in vlačilcu. To je stroj na bencinski pogon, ki ima veliko prednost na večjih površinah zemlje, kakor so naše kmetijske delovne zaduge.

Pri nas je še vedno mnogo gospodarjev, ki ne znajo ceniti vrednost kmetijskih strojev. Posledica tega je zaostalost kmetijstva v bivši Jugoslaviji, ki je bila po načinu obdelave zemlje skoraj na zadnjem mestu na svetu. V drugih državah so kmetje pridelali po 20 in še več stotov žita na oral, dočim so bili naši kmetje zadovoljni z osmimi meterskimi stoti. Pri nas imamo ponekod prav dobro zemljo, ki bi dajala mnogo več, če bi jo intenzivneje obdelali. Prav to nas vzpodbuja, da se lotevamo modernega gospodarstva, pri katerem igrajo stroji največjo vlogo.

Povejmo nekaj več o traktorju. Graditi so ga pričeli ob koncu preteklega stoletja. Ze v začetnem razvoju poznamo več tipov, ki pa so še imeli več pomankljivosti in hib. Leta 1917 se je

pojaval na svetovnem trgu traktor znamke »Fordson«, izdelek Fordovih tovarni, ki je v tridesetih letih osvojil tisoče naprednih kmetovalcev. Tudi pri nas smo pričeli s proizvodnjo traktorjev, kar je že velik gospodarski uspeh, vreden za napredek našega kmetijstva. V našem načrtnem gospodarstvu bo čedalje bolj izpodrival primitivna sredstva za obdelavo zemlje, sčasma pa se bo popolnoma uveljavil kot vlačilec za cestne transporte v industriji, zlasti pa še v kmetijstvu, kjer je najbolj potreben.

Jakost traktorja, ki ga potrebuje večje kmečko gospodarstvo naj bi znašala 20—25 KS, za naše zaduge pa bi bil najbolj prikladen močnejši traktor do 50 KS.

Poleg traktorja in pluga je najvažnejši stroj sejalnik. Večja zadruga gospodarstva naj bi si nabavila sejalnike, s pomočjo katerih lahko sejejo vsako seme. Imamo tudi kombinirane sejalnike za sejanje žita in umetnih gnojil.

Pogoje za nabavo traktorja pa imajo vse one zaduge, ki ga uporabljajo vsaj 100 dni v koledarskem letu. V tem primeru je traktor rentabilen. Ze danes lahko smelo zremo v bodočnost, ki bo tudi v našem kmetijstvu prinesla napredek na področju obdelave zemlje. Brez industrializacije ali elektrifikacije si tega ne bi mogli zamisliti. Naša nastajajoča industrija je že pričela s serijsko proizvodnjo kmetijskih strojev, ki jih bomo v čedalje večjem številu videli tudi v Obmurju, ki bo še bogatejše obrodilo.

Zabavne in druge prireditve

Izvajanja določb po tar. št. 1/B dela — tar ife davka na promet proizvodov

Zaradi spremembe davka na promet proizvodov (tarife) in z navodilom Ministrstva za finance LRS (Uradni list FLRJ št. 9-104-1951, fin. odsek. Zbornik št. 7 in 9-1951), dajemo pravilno tolmačenje določb navedene tarife.

Po odločbi tar. št. 1-B dela-tarife davka na promet proizvodov so oproščena plačila davka vse kulturne, športne, zabavne in druge prireditve (zabavne, plesne, konjske dirke, čarovniške predstave, cirkusi itd.) razen kinematografov (od teh so oprošč. kinematografske predstave z znanstvenimi in vzgojnimi filmi kot tudi predstave znanstvenih filmov s predavanjem in centralna kinoteka s svojimi kinematografskimi predstavami).

Opozarjamo pa, da se oprostitev nanaša le na promet, naveden v št. 1-B dela tarife. Ne velja pa oprostitev davka na promet, kjer se ustvarja dobiček pri točenju alkoholnih pijač,

pri zakolu, v gostinskih in sličnih uslugah. Tako so torej obvezni plačati davek vsi prireditelji na ves promet, ki ni naveden po št. 1-B dela tarife. Osnovna razlika je v tem, da se ne plača davek od vstopnine ali drugih prispevkov, ki jih prejmejo prireditelji od raznih kulturnih, športnih in drugih prireditev, čeprav se na ta dan točijo alkoholne pijače.

Zaradi odprave nepotrebnega dela in v svrhu izboljšanja kontrole nad prometom alkoholnih pijač in drugega plačila davka na promet proizvodov, pozivamo vse masovne in druge organizacije, vse fizične in pravne osebe, ki hočejo dobiti razna dovoljenja za prireditve, naj se drže predvsem sledečega:

1. Za vse slučaje, kjer se prosji za dovoljenje s strani pov. za notranje zadeve zaradi kakršnih koli prireditev, kjer se ne točijo alkoholne pijače ali

se ne ustvarja drugi promet, ni treba s strani pov. za finance nobenega dovoljenja.

2. Kjer se pa priredijo kakršne koli vrste prireditve in se na teh točijo alkoholna pijača in se ustvarja drugi promet, od katerega se mora plačati davek na promet proizvodov (razen tar. št. B-1), se mora s strani prirediteljev vložiti prijava pov. za finance, v katero se stavi potrebna klavzula in šele na to se izposluje nadaljnji postopek. Prijava se vložijo v najmanj 24 urah pred ureditvijo in to osebno s strani odgovorne osebe.

Pozivamo vse KLO, da so v smislu okrožnice Ministrstva za finance LRS št. 331-1175 z dne 22. VII. 1947 pooblašteni in dolžni voditi kontrolo nad vsemi prireditvami. Da pa bodo KLO svojo dolžnost opravljali vestno, bo poverjenstvo za finance vodilo strogo kontrolo nad potekom prireditev in dela KLO. Za vsak davčni prekršek bo komisija za prekrške uvedla kazenski postopek na podlagi člena 43. zakona o davkih (12. člen zakona o prekrških). V primeru davčne zatajitve pa se bo zadeva predala Okrajnemu sodišču. Višina denarne kazni je do 50.000 dinarjev.

Iz pisarne pov. za finance Murska Sobota

Mestni kino v Murski Soboti

predvaja od 6. do 8. aprila angleški film: »Srebrno ladje« in od 10. do 12. aprila švedski film: »Tuja luka«.

V nedeljo, 8. aprila uprizori dramatski krožek gimnazije v Ljutomeru veselo pravljico v treh dejanjih »RDEČA KAPICA«. — Vabljeni stari in mladi!

Razveljavljamo izgubljeno osebno izkaznico pod št. 0119961, izdano od pov. za notranje zadeve Murska Sobota, pod reg. št. 37.851 z dne 8. januarja 1951, na ime Casar Marija, Markovci 91.

Razveljavljamo delovno knjižico, ki se je izgubila v ljutomerski opekarni Krževci, na ime Veron Irena, kraj. Drvaric v Lemerju, okraj.

Razveljavljamo delavsko knjižico na ime Smodiš Karel, zidarski pomočnik, Vanča vas, izdano od pov. za delo OLO Murska Sobota.

Na vožnji iz Murske Sobotice v Ljubljano sem izgubila denarnico z dokumenti: potrdilo o državljanstvu, članska sindikalna knjižica in tiskovino za novo osebno izkaznico na ime Brajtenberger Herta, uslužbenka Okrajnega magazina, Murska Sobota. Poštenega najditelja naprošam, da vrne dokumente, a denar si naj obdrži za nagrado.

ZAHVALA

V globoki žalosti za našo drago ženo, mamico, hčerko in sestro FLISAR MIRO, roj. SMODIŠ, izrekamo toplo zahvalo vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence ter z nami sočustvovali. Se posebej pa se zahvaljujemo dr. Brandieju za njegovo trud v času njene bolezni. Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam nudili pomoč v najtežji uri.

Murska Sobota, 25. marca 1951.
Neutolažljivi mož s sinčkom in ostalo sorodstvo.

POJASNILO: Delegiranje sodnika tov. Staranine, ki se je vršila dne 18. marca 1951 v Murski Soboti, je sledilo sporazumno s poverjenikom sodniškega odbora tov. Kukanjo iz Murske Sobotice. Sodniški odbor Maribor,

Iz kronike šolnika Miroslava

(Iz dni okupiranega Prekmurja)

Mnogi so se vpisali zaradi ljubege miru, nekaj pa je bilo večernih konjunkturistov. Toda kljub temu in zaradi preje že omenjenih razlogov (članki, ki so ostali brez odmeva med širokimi ljudskimi plastmi) ni pomenilo dosti niti družstvo niti glasilo, ki ni imelo ravno mnogo naročnikov. Kljub temu bi bilo zgrešeno trditi, da ni odigralo posebne vloge pri zaslepljevanju ljudi, kakor tudi kot orodje madžarizacije, ki si jo je postavilo za cilj društvo VMKE. Društvo pa je bilo pod vodstvom ljudi iz Hartnerjeve skupine, reci »stare gase«, t. j. Prekmurske banke.

Niti vseh drugih organizacij so vodile k Hartnerju; predsednica RK (Rdečega križa), ki se je ustanovil ob pomoči baronice Biedermann Pavlove, ki je bila Hartnerjeva žena. — »Vitezi šké«¹⁵, ki se je ustanovil 30. maja 1941, je pozival v svoje vrste zaslužne c. kr. vojake. Za to se je zanimal prvi vitez¹⁶ okraja Péterke János, desna roka Hartnerja. »Zöld kereszt«¹⁷ je vodil dr. Jávorsky István, ki je bil sovinstično razporejen do Slovencev. Vse te organizacije so povezali z organizacijami »anyaország«¹⁸. Tako tudi gasilstvo, ki ga je vodil J. Benko st. in ki je posledje spadalo pod Szombathely.

Politično-kulturni liniji so dali osnove v povezavi na gospodarskem področju, kajti samo dober gospodar je lahko

¹⁵ Viteški stol.
¹⁶ Vitez je lahko postal tisti, ki je že v c. kr. vojski dobil določena odlikovanja. Troje je bilo potrebnih, med njimi »Nemzetvédelmi kereszt« (Narodno obrambni križ). Namen viteštva je bil madžarizacija, saj je prejem redni pomenil spremembo imena, n. pr. Peček — Pintér, Hodoček — Harkai itd.

¹⁷ Zeleni križ — socialno-zdravstvena organizacija.

¹⁸ Matična dežela.

dober politik! Center gospodarstva je bila Prekmurska banka. Občinsko hranilnico v Soboti so likvidirali, pravtako razne podobne zavode na deželi. Zadruzi državnih nameščencev v Soboti so postavili oskrbnika ter v času okupacije sploh ni poslovala. Kmečkemu gospodarstvu so posvečali veliko pozornost in ga vpregli v vojni gospodarski načrt. Stevilni predmeti kakor sol itd. so bili monopolizirani ali pa v racionalni prodaji in so dobili koncesije za njihovo prodajo razni »vogrski čuteči«, zlasti so imeli prednost različni vitezi in njihovi sorodniki ter c. kr. vojni invalidi. S tako gospodarsko politiko so paralizirali židovski kapital in koncentrirali kapital v okraju med vladajočo plast.

Industrija je delala za vojaštvo in je bila pod kontrolo vojaških delegatov, katerim so podjetniki skušali v vsakem oziru ugoditi. Gospodarsko in politično se je favoriziral madžarski element. — V tem razdobju se je vršila zamenjava valute v razmerju 10 din = 1 Pengő, pri čemer je prvenstveno sodeloval Hartnerjev zavod Prekmurska banka d. d. Prav ta zamenjava je pokazala Madžarom gospodarsko moč Prekmurja in njegov napredek v času »zasedbe«, kot so Madžari označevali obdobje od Trianona do ponovne okupacije. Zamenjanih je bilo okrog 83 milijonov dinarjev. Madžari so se čudili, odkod preprostim ljudem denar, nove hiše, dvokolesa itd. Naše kmečke ljudi so smatrali za kmečko gospodo. Res je tudi, da je marsikateri domač Madžar priznal, da se mu je v Jugoslaviji dobro godilo. Murska Sobota je izgubila pod jugoslovansko »zasedbo« razrgano lice »velike občine« in se spremenila v važen trgovsko-prometni center podeželja z najrazličnejšimi institucijami ter novimi stanovanjskimi zgradbami, saj so nastale kar nove mestne četrti. Ta tudi podeželje je v stari Jugoslaviji znatno napredovalo, zlasti pa v družbenem razvoju ter je v marsikaterem oziru po zaslugi mladine doseglo ali celo preseglo raven ostalih slovenskih pokrajin. V vsakem pogledu pa je prednjačilo pred »osvoboditelji!« Prek-

murcu Madžar ni več imponiral! Prekmurec je obhodil svet, zato je njegovo obzorje daleč presegalo obronke panonske sklade. Tu so bile negativne postavke madžarofilov, zato so jih skušali odpraviti.

Dne 4. junija 1941 so v Soboti organizirali spominsko svečanost, kjer so počastili Bednyak Vincenca in soborce, ki so padli 3. januarja 1919 v takozvani »sobočki bitki«, t. j. z Jurisčevim odredom, ki je na lastno pest začel akcijo v Prekmurju in je slovenski stvari več škodoval kot koristil. Zaradi brezbrzičnosti, nepoznavanja razmer in terena je doživel poraz. Vse to je sedaj služilo dobro madžarski propagandi. Soudelezenec te bitke vitez Péterke János je izjavil: »Narod Vendske krajine je te pokazo ka je vsikdar vogrski bito i vsikdar šče ostanoti.« Propaganda pa je — brenkajoč na struno »domaćinstva« — še dodala: »Murska Sobota je »sobocsanov«. Szami scemo odlocsiti szvoj sors. Jezero let szmo Vogri bili i na veke Vogri scsemo osztanoti.« — Tako so govorili v madžarski Kazini in na Bakši. Ta dan je ostalo pri manifestativnih propagandnih geslih, do resnejših incidentov ni prišlo. To je verjetno preprečil Hartner — morda to ne bi odgovarjalo »liniji«. Eno je bilo jasno: mnogim so bili Slovenci zelo neljube priče!

Toda tudi odporniško gibanje, ki je pod vodstvom OF naredilo prve resnejše korake že v maju 1941, ni mirovalo. Pristaši so v juniju razširjali letake z razglasom KPJ in »Slovenskega poročevalca«. Po vsem Prekmurju so izvedli razne napisne akcije, razbijali prometne znake in kazipote na cestnih križiščih. Iz raznih virov (Štrigova, kamnolom Dravsko Središče) so preskrbeli razstrelivo, iz katerega so izdelovali samovnetljive bombe. Začeli so rezati telefonske žice po vsem Prekmurju. Zanimivo je to, da so po tem dogodku marsikje porezali žice tudi tisti kmetje, ki še niso bili povezani v osvobodilnem gibanju...

(Dalje prihodnjič)